

ENNAKOINTIIN
PERUSTUVA
KILPAILUKYVYN
PARANTAMINEN

Loppuraportti

Ennakointiin perustuva kilpailukyvyn parantaminen -hanke

6.10.2023

Laatija: Liisa Pietikäinen

BusinessOulu
Elinkeinopalvelut | Työllisyyspalvelut
Käyntiosoite: BusinessAsema,
Hallituskatu 36 B, 90100 OULU

BusinessOulu
Oulun TYP ja Työstartti
Käyntiosoite: BusinessAsema
Hallituskatu 36 B, 90100 OULU

BusinessOulu
Nuorten työllisyyspalvelut
Käyntiosoite: Byströmin Ohjaamo
Hallituskatu 5 A, 90100 OULU

1. PROJEKTIN TAUSTA JA TAVOITTEET

Oulun alueella toimii useita yritysklustereita, joiden kilpailukyyn parantuminen hyödyttää koko aluetta. Hanke tukee Pohjois-Pohjanmaan maakuntaohjelman 2022 – 2025 mukaisia tavoitetta ”yrittävä ja uudistuva Pohjois-Pohjanmaa” ja siellä erityisesti alataavoitetta ”muutoskyvykkyyden vahvistaminen yrittäjyydessä ja elinkeinoelämässä”. Ohjelmassa todetaan mm. ”Ennakointi osaltaan nostaa esiin alueen koulutustarpeen, osaamisvaateet, markkinoiden muutokset ja kansainväliset trendit.” Tässä hankkeessa keskitytään kahteen viimeksi mainittuun.

Klusteripohjaisen ennakkoinnin tarve on ilmennyt mm. 6Aika Kasvun ekosysteemit -hankkeen yritysten tiedolla johtamisen parantamiseen liittyvissä toimenpiteissä.

Oulun alueella toimii useita yritysklustereita, joiden kilpailukyyn paraneminen ja tietoon perustuva uudistuminen hyödyttää koko aluetta. Hankkeessa tehtävään pilotointiin valittava klusteri voi siten olla maakuntaohjelman tavoitteiden mukaisesti esimerkiksi Oulun innovaatioallianssin strategisten kohdealojen kärkihjelmien joukosta valittu. Hanke suunniteltiin edistämään sitä tavoitetta, että innovaatioilla ja niiden käyttöönotolla varaudutaan murroksiin.

Klusteritoimijoiden yhteistyössä toteuttama ennakointityö ottaa toimintaympäristöön vaikuttavat tekijät kattavammin huomioon kuin yksittäisen toimijan ennakointityö. Tämä parantaa yritysten mahdollisuuksia mukautua tulevaisuuden toimintaympäristöjen muutoksiin, uudistaa liiketoimintaa ja parantaa kilpailukykyä.

Käyttämällä sekä sisäistä että ulkoista tietoa esimerkiksi trendien, lainsäädännön, taloudellisen toimintaympäristön ja yhteiskunnan sosiaalisen rakenteen kehityksestä ja ns. heikoista signaaleista, voidaan luoda tietoon perustuvia arvioita siitä, mitä tulee tapahtumaan. Tätä tietoa tarvitaan yrityksen strategisten valintojen tueksi kun ne suunnittelevat kilpailukykyä parantavia toimia ja liiketoiminnan uudistamista.

2. PROJEKTIA TOTEUTTANEET HENKILÖT

Hankkeen toteuttaja oli Business Oulu -liikelaitos. Hankehenkilöstönä oli projektipäällikkö 50% työajalla. Projektipäällikkönä toimi asiantuntija Liisa Pietikäinen.

3. AIKATAULU

Hanke toteutettiin aikavälillä 1.5.2022 – 30.6.2023

4. TUOTOKSET

Hankkeen tavoite ja lopputulos on klusteripohjaisen ennakointityön malli, josta yksinkertaistettu kuva seuraavassa (Kuva 1). Malli käsittää myös työpajamuotoisissa valmennuksissa käytettävän ennakointimenetelmien kokonaisuuden, menetelmien toteuttamisessa tarvittavat työkirjat ja alustat sekä ohjeet resurssointiin.

Kilpailuetua ennakoinnilla klusteriyrityksille

BUSINESS OULU & TOIMIALAKLUSTERI

- Yritysten valinta ja kutsuminen mukaan ennakointityöhön
- Uusille yrityksille mahdollisuus osallistua Ennakointikoulutukseen (osuudet 1-3) työpajamuotoisesti
- Ennakointikoulutuksen läpikäyneille ja muille jäsenyrityksille tarjolla ”ennakointiherättely” kerran kvartaalissa webinaari/f2f, jonka tavoitteena tuoda jäsenten käyttöön ennakointitietoa (esim. trendejä aiheesta x) ja jakaa ennakointosaaamista (esim. jäsenyritysten käytänteitä, ulkopuolista näkemystä)
- Yrityksillä on pääsy klusterin omaan ennakointityökalupakkiin

Business Oulun rooli:

- 1-3: Business Oulu/Klusteri tarjoaa työpajamuotoisen koulutuksen
- 4-5: Tukea klusterin yrityksille

Kuva 1: Klusteripohjaisen ennakointityön malli

5. HANKKEEN ETENEMINEN

Hanke aloitettiin esittelemällä hanketta Oulun innovaatioallianssin strategisten kohdealojen ja kärkiohjelmien vastuuhenkilöille ja tiedottamalla mahdollisuudesta päästä toimimaan pilottina klusteripohjaisen ennakoinnin toimintamallin luomisessa. Viisi klusteria/yritysverkostoa oli kiinnostunut.

Valinnan toteuttamiseksi koottiin aluekehittämisen asiantuntijaryhmä, joka toteutti valintakriteeristön luomisen sekä pilottina toimivan klusterin valinnan. Fasilitointi kahdelle työpajalle ja tietoaineistot työskentelyä varten hankittiin ostopalveluna. Samassa hankinnassa hankittiin tarvekartoitus ja fasilitointi myös pilottina toimivan klusterin työskentelylle.

Pilotiksi valittiin Oulu Automotive Cluster.

Valitun klusterin ennakointitarpeiden selvittämiseksi toteutettiin tarvekartoitus Oulu Automotive Clusterin yritysten joukossa. Tarvekartoituksessa ja käydyssä keskustelussa keskityttiin selvittämään yritystoiminnan kehittämistä ja uudistamista tukevan ennakointitiedon tarve

Tämän lisäksi tarvekartoituksessa kävi ilmi, että yritykset tahtovat osallistua ennakointityöhön 2-3 henkilöä. Tämän katsottiin parantavan merkittävästi ennakointityön vaikutuksen siirtymistä yritysten strategiseen päätöksentekoon. Halukkaista Oulu Automotive Clusterin jäsenorganisaatioista osallistui ennakointiryhmän työskentelyyn 2-3 henkilöä. Ennakointiryhmä muodostui näin myös työskentelyn kannalta sopivan kokoiseksi.

Tarvekartoituksen perusteella hankittiin tietoaineistot Oulu Automotive Clusterin työskentelyä varten sekä päivitettiin fasilitoinnin hankinnan yhteydessä tehty alustava projektisuunnitelma.

Oulu Automotive Clusterin ennakointiryhmä toteutti ennakointityön kokonaisuuden fasilitoidusti kolmeosaisessa ennakointityöpajojen sarjassa. Työskentelyssä kartoitettiin tulevaisuuden toimintaympäristöä käyttäen monipuolisesti ennakointimenetelmiä. Ennakointityöpajoissa muodostettiin sekä klusterin yhteistä näkemystä, että yritykset saivat ennakointitietoa omiin tarpeisiinsa.

Ennakointityöpajojen sisältö oli seuraava:

1. Trendit ja signaalit
2. Skenaariotyö
3. Ennakoinnin työkalujen soveltaminen liiketoiminnassa

Oulu Automotive Clusterin tekemän ennakointiprojektin sekä kerätyn palautteen perusteella luotiin systemaattisen ennakointityön malli. Luotu klusteripohjaisen ennakointityön malli kattaa tiedon käyttämisen, ennakointityön toteuttamisen asiantuntijaohjauksessa sekä tiedon jakelun ja viestinnän.

Mallia esiteltiin Oulun innovaatioallianssin kärkiohjelmien vetäjille yhteisessä tilaisuudessa, sekä tämän hankkeen vaiheessa 1 mukana olleille klusterien vetäjille sekä pohjoissuomalaisen toimialajärjestön toiminnanjohtajalle henkilökohtaisesti.

Hankkeen päättyessä voidaan todeta, että klusteripohjaisen ennakointityön levittäminen mallin avulla vaikuttaa lähtevän käyntiin.

Ennakointityön käynnistämistä ennakointityön mallin mukaisesti käynnistettiin yhteinen suunnittelu pohjoissuomalaisen toimialajärjestön toiminnanjohtajan ja "Tietoon perustuvan innovaation alustat (TIA)" -hankkeen toteuttajien kanssa elokuussa 2023. Tämän loppuraportin kirjoittamisen hetkellä ennakointiryhmän kokoaminen fasilitaattorin kilpailutus ovat käynnissä.

Vaiheeseen 1 osallistuneiden kahden klusterin kanssa ennakointityön käynnistämisen mahdollisuuksia etsitään huomioiden klusterin muun toiminnan tarpeista johtuvat ajoitukselliset seikat. Tukea ennakointityöhön myös muille Oulun innovaation kärkiohjelmiin liittyville klustereille ja yritysverkostoille on BusinessOululta saatavissa.

Hanke eteni hankesuunnitelman mukaisessa aikataulussa.

Hanke aloitettiin kaksi kuukautta hakemuksen päivämäärää myöhemmin, mikä ilmoitettiin rahoittajalle. Vastaavaa jatkoaikaa ei haettu hankkeen loppuun, sillä tavoite ehdittiin saavuttaa. Lisäksi klusteripohjaisen ennakointityön mallin levittämiseksi muille klustereille on paremmat edellytykset aloittavissa hankkeissa ja muissa BusinessOulun toimenpiteissä kuin rajatussa kahden kuukauden jatkoajassa.

6. HANKKEEN TOIMINNAN ARVIOINTI

Hankkeen tavoitteen toteuttamiseksi järjestetyistä toimenpiteistä keskeisin oli ennakointityöpajojen sarja. Osallistujilta kerättiin palautetta liittyen jokaisen työpajaan. Osallistujilta kysyttiin luodun työkalupakin menetelmien hyödyllisyydestä sekä siitä, mitä niistä he aikovat jatkossa käyttää. Lisäksi kysyttiin toteutustapaan liittyvistä asioista sekä avointa palautetta. Vastausten mukaan työkalupakin jokaisessa osassa on menetelmiä, jotka oli kauttaaltaan omaksuttu ja joiden käyttöä tullaan jatkamaan. Toteutustapaan liittyvistä asioista jäsenyys teemakohtaisessa ryhmässä ja siihen liittyvä vertaistuki koettiin tärkeäksi.

Klusteripohjaisen ennakointityön mallin luominen oli hankkeen päätavoite. Se toteutui. Mallista ei ole vielä palautetta, koska sitä ei ole käytetty. Itsearviointina voidaan todeta, että malli voi olla onnistunut, koska toinen klusteri on kiinnostunut käynnistämään ennakointityön sen mukaisesti jo syksyllä 2023 ja kaksi muuta mahdollisesti myöhemmin.

Ohjausryhmän palautteessa viitattiin hankkeen hyvään suunnitteluun. On suunniteltu hyvin ja toteutettu systemaattisesti. Hankkeen tulosten skaalattavuus herättää mielenkiintoa niiden soveltamisen seuraamiseen. Yleisestä selkeydestä ja hallinnasta annettiin hyvää palautetta.

Todettiin myös, että hankkeen suoraviivaisuus on vaikuttanut toteutuksen hallintaan. Esimerkiksi laajat kehityshankkeet voivat olla luonteeltaan kokeilevampia.

7. TIEDOTTAMINEN

Hankkeen tulosten hyödyntämistä ja jatkuvuutta valmisteltiin sillä, että pilottina toimiva toimialaklusteri valittiin Oulun innovaatioallianssin kärkiohjelmien toimintaan osallistuvien yritysryhmien joukosta. Näin varmistettiin sekin, että pilottina toimiva toimialaklusteri on edustaa potentiaalista kasvualaa ja on alueelle olennainen.

Hankkeen toimenpiteistä ja tuloksista on tiedotettu kahteen kertaan Oulun innovaatioallianssin kärkiohjelmien vetäjille/yhteyshenkilöille säännöllisesti järjestettävässä OIA aamukahvitilaisuudessa. Tiedottamisesta Oulu Automotive Clusterin jäsenyrityksille sekä pilotin valinneille aluekehittäjille on myös huolehdittu. Tämäkin palvelee mallin levittämistä hankkeen jälkeen.

Hankkeesta ja sen tuloksista on tiedotettu sekä kohdennetusti että massaviestinnällä maksatuskauden aikana. Kohdennettua viestintää on toteutettu mahdollisille mallin hyödyntäjille kappaleessa *"Miten ne edistävät hankkeen tavoitteiden ja tulosten toteutumista?"* kuvatus mukaisesti. Hankkeen ostopalveluna tilattiin artikkeli, joka julkaistiin

ENNAKOINTIIN
PERUSTUVA
KILPAILUKYVYN
PARANTAMINEN

BusinessOulun verkkosivulla otsikolla *"Ennakointityö auttaa yritystä tunnistamaan liiketoiminnan mahdollisuudet – tai jopa säilymään hengissä"*. Artikkeleihin voi viitata ja sitä voi jaella hankkeen päättymisen jälkeenkin.

Hankeaikana artikkeli julkaistiin myös Oulun Innovaatioallianssin verkkosivulla sekä lyhennettynä versiona Forum24-kaupunkilehdessä. Näihin toimiin ei voi viitata hankkeen toimenpiteinä, mutta ovat esimerkkejä siitä, miten hankittu artikkeli toimii hankkeen tulosten levittämisessä. Lisäksi artikkeleita jaettiin hankkeen projektipäällikön ja muiden asianosaisten sosiaalisessa mediassa.

Ennakointia tekevien tahojen verkostoitumisessa tärkein yhteys on Varsinais-Suomen liittoon, jonka kanssa järjestettiin yhteinen kokemusten vaihtotilaisuus Oulussa. Verkostoitumisen painopiste jää hankkeen jälkeiseen aikaan, kun voi kertoa luodusta mallista.

Tärkeä verkostoitumistapahtuma, jossa ennakointiin perustuva kilpailukyvyyn parantaminen -hankkeesta ja sen tuloksena syntyneestä klusteripohjaisen ennakointityön mallista tullaan kertomaan on joulukuussa 2023 järjestettävässä Oulun innovaatioallianssin *"OIA olkkari"*, joka on suunnattu yrityksille, Oulun innovaatioallianssin toimijoille, innokaupungeille sekä muille aihepiiristä kiinnostuneille.

Lisäksi hankkeen tulosten levittäminen jatkuu hankkeen päätyttyä, kun pohjoissuomalaisen toimialajärjestön työskentelyn aloittamisesta tiedotetaan.

Oulussa 6.10.2023

Liisa Pietikäinen

Projektipäällikkö

Ennakointiin perustuva kilpailukyvyyn parantaminen -hanke
Asiantuntija, avoimen innovaation palvelut ja ennakointi

BusinessOulu
Elinkeinopalvelut | Työllisyyspalvelut
Käyntiosoite: BusinessAsema,
Hallituskatu 36 B, 90100 OULU

BusinessOulu
Oulun TYP ja Työstartti
Käyntiosoite: BusinessAsema
Hallituskatu 36 B, 90100 OULU

BusinessOulu
Nuorten työllisyyspalvelut
Käyntiosoite: Byströmin Ohjaamo
Hallituskatu 5 A, 90100 OULU

PL 22, 90015 Oulun kaupunki | p. (08) 558 558 10 | info@businessoulu.com
www.businessoulu.com | oulu.com

OULU **BUSINESSOULU**

ENNAKOINTIIN
PERUSTUVA
KILPAILUKYVYN
PARANTAMINEN

BusinessOulu
Elinkeinopalvelut | Työllisyyspalvelut
Käyntiosoite: BusinessAsema,
Hallituskatu 36 B, 90100 OULU

BusinessOulu
Oulun TYP ja Työstartti
Käyntiosoite: BusinessAsema
Hallituskatu 36 B, 90100 OULU

BusinessOulu
Nuorten työllisyyspalvelut
Käyntiosoite: Byströmin Ohjaamo
Hallituskatu 5 A, 90100 OULU

PL 22, 90015 Oulun kaupunki | p. (08) 558 558 10 | info@businessoulu.com
www.businessoulu.com | oulu.com

OULU **BUSINESSOULU**